

CITRINMEDINIS ŪSUOTIS – KAS TAI?

Iki 2008 metų buvo priimta ir dokumentuose nurodomi du skirtingi kenkėjai: citrinmedinis ūsuotis (*Anoplophora chinensis* Thomson) ir baltataškis ūsuotis (*Anoplophora malasiaca* Forster). Plačiau ištyrus kenkėjus buvo pripažinta, kad tai yra tas pats kenkėjas ir pavadintas vienu vardu – citrinmedinis ūsuotis *Anoplophora chinensis* (Forster) (1 pav.).

1 pav. Citrinmedinis ūsuotis *Anoplophora chinensis* (Forster).

Tai iki 35 mm ilgio juodas baltais taškais ant antsparnių vabalas – kenksmingasis organizmas.

Šis kenkėjas gali pulti ne tik pažeistus, bet ir sveikus medžius. Didžiausi pakenkimai – gausūs, iki 45 mm ilgio, besivystančios lervos padaryti takai po žieve ir medienoje (nuo šaknų iki šakų). Esant tokiems pakenkimams (2 pav.), silpnėja medžio galimybės apsirūpinti maisto medžiagomis bei atsparumas gamtiniams veiksniams ir susidaro tinkamos sąlygos kitiems kenkėjams ar ligoms. Dėl padarytų pakenkimų pablogėja medienos kokybė arba ji tampa visai netinkama.

2 pav. Lervų padaryti takai medienoje.

AUGALAI ŠEIMININKAI

Ūsuočiai sunaikina: klevus, kaštonus, alksnius, beržus, skroblus, lazdynus, kaulenius, bukus, tuopas, gluosnius, obelis, guobas, kriaušes ir kitus lapuočius krūmus ir medžius.

KENKĖJO PAPLITIMAS IR PLITIMO BŪDAI

Natūraliai kenkėjas paplitęs Azijos šalyse ir pats plinta netolimu atstumu, bet dėl prekybos augalais šeiminkais ir mediena jis buvo aptiktas Italijoje, Vokietijoje, Nyderlanduose, Jungtinėje Karalystėje ir kitose Europos šalyse.

KENKĖJO KONTROLĖ

- Augalus šeiminkus iš trečiųjų šalių importuoti leidžiama tik turint fitosanitarinį sertifikatą;
- Augalai šeiminkai iš Kinijos į Europos Sąjungą gali būti importuoti tik iš auginimo vietų, kurios registruotos ir prižiūrimos Kinijos nacionalinės augalų apsaugos organizacijos.

- Iš Europos Sąjungoje demarkuotų vietovių vežti augalus galima tik su augalo pasais.

Nustačius kenkėją iškertami užkrėtimo požymių turintys augalai, mediena sunaikinama deginant, kelmai išraunami ir sudeginami arba visiškai susmulkinami.

Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos specialistai vykdo importuojamų iš trečiųjų šalių ir vežamų Europos Sąjungos teritorijoje augalų šeiminkų tikrinimą ir vykdo stebėseną Lietuvos Respublikos teritorijoje, ieškodami būdingų kenkėjo veiklos požymių:

- skylių bet kurioje kamieno vietoje, šaknyse ir šakose (3 pav.);

3 pav. Lervų padaryta skylė šaknyje.

- medienos „pjuvenų“ šalia medžio (4 pav.);

4 pav. Lervų padarytos medienos išgraužos.

- taikant ardomąjį metodą, ieškoma lervų padarytų takų ir pačių lervų (5 pav.).

5 pav. Ardomasis mėginių ėmimo metodas.

Kuo anksčiau kenkėjas yra nustatomas ir sunaikinamas, tuo mažesni nuostoliai patiriami. Kenkėjo aptikimą ir sunaikinimą apsunkina nevienodas kenkėjo vystymosi ciklas, kuris gali būti iki 3 metų, klimato sąlygos, užkrėstų medžių nuosavybės forma, želdinių statusas, piniginė ir nepiniginė užkrėstų augalų vertė. Pažeisti medžiai dar kurį laiką žaliuoja, o vabalų suaugėlių padarytos skylės atsiveria tik vabalams palikus augalą šeiminką (6 pav.)

6 pav. Vabalo išskridimo skylė.

Nustačius šį kenkėją, bet kuri Europos Sąjungos šalis įpareigota nedelsiant taikyti židinio naikavimo priemones bei apie tai informuoti Europos Komisiją ir kitas šalis nares.

Jei pastebėjote neįprastų bei nepažįstamų kenkėjų ar ligų požymių ant įvežtų ar vietinių augalų, nedelsdami informuokite artimiausią regioninį skyrių!

Galbūt kaip tik Jūs padėsite apsaugoti Lietuvos medžius nuo šio agresyvaus kenkėjo!

TARNYBOS REGIONINIAI SKYRIAI:

Alytaus – Vilniaus g. 21, Alytus,
tel.(8~315) 561 12;

Kauno – Donelaičio g. 33, 504 kab., Kaunas,
tel. (8~37) 32 06 32;

Klaipėdos – Sankryžos g. 7, Klaipėda,
tel. (8~46) 36 54 53;

Marijampolės – Kauno g. 142-2, Marijampolė,
tel. (8~343) 974 50, 970 94;

Panevėžio – Anykščių g. 4, Panevėžys,
tel. (8~45) 46 23 75;

Šiaulių – A. Mickevičiaus g. 34, Šiauliai,
tel. (8~41) 430 743;

Tauragės – Bažnyčių g. 14, Tauragė,
tel. (8~446) 610 68, 612 20;

Telšių – Žalioji g. 10, Telšiai,
tel. (8~444) 31 082, 31 084;

Utenos – Maironio g. 1, Utena,
tel. (8~398)614 65, 522 33;

Vilniaus – Smėlio g. 8, Vilnius,
tel. (8~5) 238 39 70, 238 39 71

VALSTYBINĖS AUGALININKYSTĖS TARNYBOS PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS FITOSANITARIJOS SKYRIUS

Kalvarijų g. 62, Vilnius
tel.: (8 5) 273 1311, (8 5) 273 4411
el. paštas info@vatzum.lt
Interneto svetainė <http://www.vatzum.lt>

VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

Ozo g. 4A, 08200 Vilnius
tel. (8 5) 237 5631
Pasitikėjimo linija (8 5) 270 80 80
Interneto svetainė <http://www.vatzum.lt>
el. paštas info@vatzum.lt

VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

CITRINMEDINIS ŪSUOTIS
Anoplophora chinensis (Forster)

2017 m.
VILNIUS